

57 - Günlük Yaşamda Dili Kullanmak

Amaç: Dil desteğinin kapsamını genişletmek ve desteklemek için, sınıf dışına çıkıp, günlük yaşamda uygulamanın nasıl yapılacağına ilişkin rehberlik sağlamak.

Dil desteği sağlarken, birçok kez, mülteciler öğrendiklerini gerçek yaşam durumlarında iletişim kurabilmek için kullanmak isteyecek ve gerek duyacaklardır. Bu özellikle, mülteciler ulaştıkları ve kalmak istedikleri ev sahibi ülkede olduklarında söz konusudur. Dolayısıyla, sınıf ortamında kullanılan dilden, gerçek yaşamda kullanabilecekleri dile geçiş yapabilmek için, senaryolardan sonra, günlük yaşam durumlarına geçiş yapmaya çalışmalısınız.

Mülteciler ile Gidilecek Yerlere Karar Vermek

Mültecilerin de katkılarına başvurarak, gezi düzenlenebilecek yerlerin listesini yapın. Gidilebilecek çeşitli yerleri belirlemeye çalışırken, haritalara, yerel gazetelere, internet sayfalarına, vb. bakın. Gidebileceğiniz çeşitli yerlere örnekler şöyle verilebilir:

- Alışveriş merkezi, süpermarket ya da tek bir dükkân/mağaza.
- Turistler/yabancılar için bilgi edinme merkezi.
- Kütüphane, postane, banka, vs. (Bkz. Araç 48 [Şehirde Yolunu Bulmak ve](#) Araç 52 [Postane ve Banka İşlemleri](#)).
- Tren istasyonu/gar veya otobüs durağı.
- Sohbet edecek zamanı olan kişilerin olduğu bir park ya da meydan.
- Spor veya etkinliklerin yapılabildiği bir park/alan.
- Kafe.
- Müze veya sanat galerisi.
- Mültecilerin söylediği diğer yerler veya mekânlar.

Mültecileri bir yere götürmek için karar vermek için göz önünde bulundurmanız gereken hususlar:

- Uzaklığı ne kadar? Seçilen yere yürüyerek gidilebilir mi, yoksa toplu taşıma mı kullanılması gerekir?
- Mültecilerin toplu taşımaya binebilecek (veya bir kafeye gidebilecek) paraları var mı?
- Gidilen yerde ne gibi dil alıştırmaları yapılabilir veya dil kullanma fırsatları doğabilir? Örneğin, süpermarkete gidildiğinde, orada birileriyle konuşma fırsatı olabilir mi?
- Mültecilerin mevcut ve gelecekteki yaşamları için bu deneyim ne kadar yararlı olacaktır?
- Bu gezi, onların ilgisini çekecek mi? Unutmayın, sınıf dışında sizin yardımlarınızla mültecilerin yapmak istediklerine dair fikirleri olabilir.

Gezi Etkinlikleri Planlamak

- Geziyi grubunuzla birlikte planlayın. Hedef dil kullanılarak gerçek iletişim kurabilme fırsatı yaratmak için bu iyi bir etkinliktir.

- Birlikte ilgili haritayı inceleyin (basılı harita veya internetten) – Bkz. Araç 42 *‘Google Haritalar’ gibi Uygulamaları Kullanmak*. Mesafeleri ve yürüyerek ulaşma sürelerini tahmin etmeye çalışın. Gerekirse, toplu taşıma bilgilerine ve çizelgelere bakın.
- Seçtiğiniz mekânda ve oraya ulaşmak için, mültecilerin nasıl bir dil kullanmaları gerektiğine dair bir fikir oluşturun. Gerçek yaşam deneyimi, daha önce uyguladığınız senaryolar ile benzeşirse, bu daha yararlı olacaktır (bakınız: Dil desteği için ‘Senaryolar’). Gerçek yaşam etkinlikleriniz, sınıf benzeri bir ortamda uyguladığınız etkinliklerin üzerine inşa edebilir.
- Eğer etkinliklerde yeni sözcük veya ifadeler geçeceğini düşünüyorsanız, bunların alıştırma yapmalarını önceden yapmalısınız. Örneğin, mültecilerin sorular sormalarını isteyecekseniz, sorularına alacakları olası cevapları da anlayabilmeleri gerekir. Tanımadıkları kişilere daha yavaş konuşmalarını ya da tekrar etmelerini nazikçe rica edebilmeleri de gerekir (aşağıdaki örneklerle bakınız).
- Mültecilerin insanlara nasıl yaklaşacakları, beden dillerini nasıl kullanacaklarını ve cevap vermek istemeyen veya iletişim kurmak istemeyen kişilerle nasıl baş edebilecekleri konusunda yardımlara ihtiyaçları olabilir.
- Gittikleri yerlerde resim çekmek, soru ve cevapları kaydetmek ve broşür ya da başka materyaller almak isterlerse, her zaman izin almaları gerektiğini ve bunu nasıl dile getireceklerini öğrenmelidirler. (*‘... alabilir miyim? Çekebilir miyim?’ türü sorular*).
- Mültecilerin tam olarak nereye gittiğini bildiğinden emin olun ve oraya nasıl varacakları ile ilgili birçok kez soru sormalarını ve gidecekleri yerin nasıl bir yer olduğuna dair sorular sormalarını isteyin. Örneğin, ev sahibi ülkede kütüphane hizmetlerinin nasıl işlediğini anlıyorlar mı?

(Ayrıca bkz.: Araç 56 *Dışarıda Dil Desteği Etkinlikleri Planlamak*)

Yararlı Olabilecek Kaynaklar: Basılı veya el çizimi haritaları, gidilecek mekânın ya da varış noktasının resimleri, kameralı ve ses kayıt yapabilen cep telefonları (iletişimlerini kayda alırken veya ses kaydı alırken, izin almaları gerektiğini anladıklarından emin olun).

Alınacak Tedbirler

- Mültecilerin kaldıkları yerlerden veya oldukları yerden gitmeyi planladığınız yere gelebileceğinden ve izinleri olduğundan emin olun. Ayrıca, gezinin amacını ve ziyaret edilecek/gidilecek yerin nasıl bir yer olduğunu anladıklarından emin olun.
- Gidilecek yere ulaşmak, planlanan etkinliği uygulamak ve geri dönmek için yeterli zaman ayırın.
- Herkesin buluşma saati ve yeri konusunda hem fikir olduğuna ve anladığından emin olun.
- Kişilerin kaybolabileceği ihtimaline karşı tedbir alın: mesela, telefon numaralarınızı alın, birinin gecikmesi halinde gelebileceği ikinci bir buluşma noktası belirleyin, vs.
- Gideceğiniz mekâna, bir grup mülteci ile ziyaret edeceğinizden, orayı önceden haberdar etmenizde yarar vardır (ör. banka, dükkân, kütüphane, vb.).

Geziden Sonra

- Gezide çekilen fotoğrafları ve gezi boyunca toplanan diğer nesneleri de paylaşın. Birbirlerine bunlar hakkında sorular sormalarını isteyin.
- Ev sahibi ülkenin gelenekleri, kültürü ve insanların davranışları hakkında mültecilerin öğrendikleri yeni bilgilerin ne olduğu paylaşmalarını isteyin.

- Gezide kullanılan veya duyulan dili sorun ve değerlendirin. Siz veya grubun üyelerinden biri ses ya da görüntü kaydı aldıysa, bunları dinletin/izletin ve üzerine tartışın.
- Gezi sırasında grup belirli basılı materyal (broşür gibi) topladıysa, bu materyallerden okuma yapmak yararlı olabilir.
- Grup ile birlikte, geziden topladıkları resimler ve nesneleri kullanarak bir poster veya bir anı defteri ya da sosyal medya paylaşımı tasarlayabilirsiniz. Hazırlayacağınız tasarımın başlıklarının ve kısa açıklamalarının hedef dilde yazılması için mültecilere yardımcı olun.
- Buna benzer gezileri düzenli aralıklarla yapabilecekseniz, mültecilerin bir “gezi günlüğü” tutmalarını isteyebilirsiniz.

Sınıf Dışında – Örnekler

“Sohbet Kafe” veya Dil Pikniği

Amaç: Yeni bir dilde, ya da her hangi bir dilde, mültecilerin serbestçe sohbet etmeleri ve birbirlerini tanımalarını için fırsat tanımak.

Not: Mültecilerin sadece öğrendikleri dili kullanmaları şart değildir – farklı dillerde de iletişim kurabilirler. Önemli olan, birbirlerini anlayabilmeleri ve iletişim kurabilmeleridir.

Planlama: Mümkünse; “Sohbet Kafe”yi, dil desteğinin verildiği yerden farklı bir yerde/odada düzenlemeye çalışın. Hava müsaitse, açık havada bir piknik düzenleyin, örneğin, bir parkta. Herkes yiyecek ve içecek bir şeyler getirebilirse iyi olur, ancak bazı katılanlar maddi durumları nedeniyle bir katkı sağlayamayabilir (veya Ramazan ayı ise, bir şey yemez, içmez).

Öncesinde: Bir başlangıç yapabilmeleri için temel ve basit şeyler öğretin. Örneğin:

- “Su/biraz fıstık/bir bisküvi ister misin?” – “Evet, lütfen/hayır, teşekkür ederim.”
- “(Telefonunda) Çocuklarının resmi var mı?” – “Evet, bu benim oğlum.”
- “En sevdiğin [yemek, içecek, renk, mevsim, vb.] ne?” “En sevdiğin [şarkıcı, oyuncu, yazar, vb.] kim?” – “En sevdiğim içecek çay (çünkü ...).”

Sohbet Kafe’deyken: Belli bir süreci takip etmeniz gerekmez. En önemli şey, mültecilerin birbirleriyle konuşması (farklı kişilerle konuşmaları) ve eğlenmeleri. Onlar ve siz de başka diller hakkında bir şeyler öğrenebilirsiniz.

Sonrasında: Mültecilerin birbirlerinden ne öğrendiklerine ek, yeni sözcük ve ifadelerin telaffuzuna odaklanın:

- “Yamina nereli?”, “Yamina’nın en sevdiği yemek ne?”, vs.

Bir Yere Gitmek/Varmak

Öncesinde: Şehirde yolu bulmak ve seyahat etmek için temel ifadelerin alıştırmalarını yapmak (Ayrıca bkz. Araç 56 [Dışarıda Dil Desteği Etkinlikleri Planlamak](#)):

- “Pardon, istasyon/otobüs durağı nerede?” – “Düz devam et ve sola/sağa dön.”
- “Pazar yerine nasıl gidebilirim?” – “Otobüsle High Sokağına gitmelisin.”
- “Merhaba, postane ne kadar uzak?” – “Yürüyerek 10 dakika.”
- “Pardon, bu otobüs istasyona gider mi?”
- “Nereden otobüs bileti alabilirim?”, “Gidiş-dönüş bileti nereden alabilirim?”, vs.

Sokakta: Gitmeye seçtiğiniz bir yere nasıl gidileceğini sormalarını isteyin. İlk önce gönüllü olan mülteciler bu görevi üstlensin ve bir mülteci de ona eşlik etsin (ör. dil konusunda zorlanan biri). Gerekirse, 1-2 mülteci ile birlikte yolu sormak için siz gidin. Alınan cevabı anlayıp anlamadıklarını sorun.

Otobüs/Dolmuş durağında: Bir ya da iki kişiden, biletin nereden alınacağını ve bilet fiyatlarını öğrenmelerini, hangi otobüs/dolmuşun nereye gittiğini, belli bir yere varma süresi gibi soruları sormalarını, öğrenmelerini isteyin.

Varış Noktasında: En yakın eczane, banka, kitapçıyı, vb. bulmalarını isteyin.

- “Affedersiniz, eczane buraya yakın mı?” – “Evet; köşeyi dönünce, orada.”
- “Merhaba. En yakın banka nerede, söyleyebilir misiniz lütfen?” – “Sokaktan yukarı devam et; solda, camiinin yanında.”, vs.

Sonrasında: Aldıkları fakat anlamadıkları cevaplar üzerine konuşun (izin alarak kayıt ettiğiniz etkileşimleri dinlerseniz/izlerseniz daha kolay olacaktır).

Alışveriş Yapmak

Sözlü iletişim kurmalarını gerektiren bir yer seçin; örneğin bir eczane, kitapçı ya da giyim satan bir yer.

Öncesinde: Gidilen dükkâna ilişkin sözcükleri veya cümleleri öğretin; mesela, eczane:

- “Merhaba. Başım ağrıyor/Midemde bir sancı var/Sırtım acıyor/ağrıyor”, vs.
- “Ağrı kesici/İlaç istiyorum”, vs.
- “Bu ne kadar?/Bunların fiyatı ne?”
- “Kaç tane içmeliyim? Ne zaman içmem gerek/içmeliyim?”, vs.

Mültecilerden, eşleşmelerini ve bir canlandırma yapmalarını isteyin (biri müşteri olsun, diğeri ise işletmedeki çalışan).

Alışveriş Sırasında: Dükkânların çok kalabalık olmadığı zamanı seçin. Dükkânlara küçük gruplarda gidin (2 veya 3 kişi). Gidilen yerde çalışanlara kayıt alınmasında bir sakınca olup olmadığını sormayı unutmayın. Eğer sordukları sorulara aldıkları cevapları anlayamazlarsa, dükkân çalışanlarına daha yavaş konuşmalarını veya tekrar etmelerini isteyebileceklerini mültecilere hatırlatın. Eğer gerçekten anlayamazlarsa, yardımcı olun.

Sonrasında: Mültecilere ne almak istediklerini, neleri sorduklarını sorun ve cevaben ne söylendiğini de sorun. İlgili yeni sözcüklerin alıştırmalarını yapın.